

Het behoud van bepaalde uitzonderingen op de bevoegdheid van gemeenschappen voor de jeugdbescherming, zoals de organisatie van en rechtspleging voor de jeugdrechtsbanken bemoeilijkt in zekere zin opnieuw het uitwerken van een coherent en evenwichtig beleid inzake de reactie op jeugddelinquentie. Zo kan Vlaanderen wel opteren om van een beschermingsmodel naar een sanctiemodel over te stappen, maar is

hij onbevoegd om de bijhorende rechtswaarborgen voor minderjarigen te installeren. Overleg tussen de verschillende overheden blijft daarom noodzakelijk, ook al werd de overlegverplichting inzake jeugdbescherming opgeheven (oud artikel 6, § 3bis, 4° BHWI). Een correcte afstemming van het materiële jeugd(sanctie)recht en het procedurerecht blijft immers essentieel.

CRIMINOLOGIE EN STRAFRECHTSTHEORIE / CRIMINOLOGY AND CRIMINAL LAW THEORY

Stanley Cohen (1942-2013): een beknopte bio- en bibliografie

TOM DAEMS^a

^a Hoofddocent criminologie, Leuven Instituut voor Criminologie, KU Leuven (Corresp.: Tom.Daems@law.kuleuven.be).

Stanley COHEN overleed op 7 januari 2013 op zeventigjarige leeftijd, na een lange strijd met de ziekte van Parkinson. Hij geldt als één van de belangrijkste figuren van de naoorlogse criminologie en is auteur van een aantal uiterst invloedrijke werken, in het bijzonder *Folk Devils and Moral Panics* (1972), *Visions of Social Control* (1985) en *States of Denial* (2001). Naast zijn eigen bijdrage aan criminologisch debat en empirisch onderzoek, heeft COHEN een belangrijke rol vervuld als wegbereider voor de uitbouw en institutionalisering van een sociologisch perspectief binnen de criminologie dat de uiteenlopende reacties – of het gebrek daaraan – op criminaliteit en deviantie tot centraal voorwerp maakt van empirisch onderzoek en theoretische reflectie. Zo stond hij mee aan de wieg van het zogenaamde *National Deviancy Conference* (NDC), dat in 1968 werd opgericht uit onvrede met de toen dominante positivistische Britse criminologie (COHEN, 1974; COHEN & TAYLOR, 1975). De NDC organiseerde diverse bijeenkomsten en publiceerde verschillende bundels waarin vooral, zoals COHEN (1971, 17) het in de inleiding tot het eerste boek van de NDC omschreef, de *'reactions of society to those forms of behaviour classified or classifiable as deviant'* centraal stonden. De NDC was – vooral in de beginjaren – sterk geïnspireerd door de Amerikaanse deviantiesociologie van BECKER, ERIKSON,

LEMERT, MATZA, e.a. COHEN was ook betrokken bij de oprichting van de *European Group for the Study of Deviance & Social Control*: deze Europese zusterorganisatie van de NDC ontstond a.h.w. uit een toevallige ontmoeting van COHEN met twee andere Europese criminologen in 1970 in Californië (McMAHON & KELLOUGH, 1987, 134). Doorheen zijn carrière bood COHEN verschillende keren een platform voor sociologisch geïnspireerd werk, met name als redacteur van bundels over de deviantiesociologie (*Images of Deviance*, 1971), de rol van de massamedia (*The Manufacture of News*, 1973, met Jock YOUNG), sociale controle (*Social Control and the State*, 1983, met ANDREW SCULL) en themanummers voor het vaktijdschrift *Contemporary Crises* gewijd aan abolitionisme (1986) en links realisme (1987). COHEN maakte zich ook verdienstelijk als schrijver van talloze vulgariserende bijdragen en boekbesprekingen, o.m. voor de Britse krant *The Guardian* en het magazine *New Society*, dat tussen 1962 en 1987 een forum bood voor de bespreking van de resultaten van sociaal-wetenschappelijk onderzoek en debat over maatschappelijke thema's.

Het overlijden van COHEN begin 2013 werd gevolgd door het heengaan van de promotor van zijn doctoraatsonderzoek (Terence MORRIS), één van zijn bekendste oud-studenten (Barbara HUDSON) en twee medeoprichters van de NDC (Mary McINTOSH en Jock YOUNG). In een in memoriam gewijd aan één van hen blikt de Britse criminoloog Richard SPARKS terug op 2013 als *'a year of significant losses'*: *'Perhaps these were felt most acutely by those of a certain generation, particularly those from the UK, as it felt as if a whole group of our most admired and inspiring*

colleagues passed from our sight in rapid succession (SPARKS, 2014, 223). De tragiek van het bestaan wil overigens dat zowel Barbara HUDSON als Jock YOUNG – nauwelijks luttele maanden voor hun eigen overlijden – nog een in memoriam hadden gewijd aan Stanley COHEN (zie HUDSON, 2013; YOUNG, 2013). In deze rubriekbijdrage staan ook wij – en laat ons hopen dat we daarmee het noodlot niet tarten – kort stil bij zijn leven en werk.

Doctoraatsonderzoek aan de LSE

COHEN werd geboren in 1942 en groeide op in Zuid-Afrika, dat tijdens zijn jeugdijaren doorkliefd werd door het apartheidsregime. Na zijn studies aan de universiteit van Witwatersrand trok COHEN naar Londen waar hij in 1963 onder supervisie van Terence MORRIS zijn doctoraatsstudies aanvatte aan het departement sociologie van de London School of Economics and Political Science (LSE). In 1969 promoveerde hij op een proefschrift gewijd aan reacties op jeugddelinquentie met als titel *Hooligans, Vandals and the Community: A Study of Social Reaction to Juvenile Delinquency*. Dit proefschrift bestond eigenlijk uit drie aparte studies en werd voorafgegaan door een uitgebreide introductie tot – en kritische bespreking van – de Amerikaanse deviantiesociologie, die tot dan toe nog nauwelijks was doorgesijpeld in de Britse criminologie. COHEN toonde zich hier een aanhanger van de zogenaamde ‘*transactional approach*’, waarbij niet zozeer de gedraging op zich centraal wordt gesteld, maar wel de aard en de gevolgen van de sociale reactie. Dit is de perspectiefwissel die eerder door Edwin LEMERT krachtig werd bepleit: ‘... *older sociology tended to rest heavily upon the idea that deviance leads to social control. I have come to believe that the reverse idea, i.e. social control leads to deviance, is equally tenable and the potentially richer premise for studying deviance in modern society*’ (LEMERT, 1967, v). Deze verschuiving van actie naar reactie verklaart ook waarom COHEN schreef over een sceptische wending in de criminologie. De nieuwe traditie, zo stelde COHEN, ‘... *is sceptical in the sense that when it sees terms like ‘deviant’, it asks, ‘Deviant to whom?’; or ‘deviant from what?’; when it deals with social problems, it asks ‘problematic to whom?’; when it is told that certain*

actions are not functional, it asks ‘functional to whom?’’ (COHEN, 1969, 16).

De massamedia, opiniemakers, (zelfverklaarde) experts allerhande, de controle-instellingen, enzovoort komen hiermee in het vizier van de criminologie. Dit blijkt ook uit de wijze waarop COHEN in zijn proefschrift te werk ging. De eerste deelstudie van het proefschrift was gewijd aan vandalisme. Hier ging hij vooral in op de vraag onder welke condities vandalisme – dat in de jaren 1963-’64, bij aanvang van zijn studie, heel wat aandacht genoot in Groot-Brittannië – tot een sociaal probleem uitgroeit. In het tweede deel van zijn studie bracht COHEN verslag uit over de resultaten van een enquête die in de periode 1965-’66 werd afgenomen bij een tiental beroepsgroepen in Londen die betrokken partij waren bij de problematiek van jeugddelinquentie. COHEN peilde hiermee naar hun opvattingen ten aanzien van jongeren en jeugddelinquentie en poogde op die manier inzicht te verwerven in de wijze waarop de reacties vorm krijgen. In zijn derde deelstudie tot slot, bestudeerde COHEN hoe de aanvaringen tussen de zogenaamde *Mods* en de *Rockers* op en rond de stranden van enkele Britse badplaatsen in de periode 1964-’66, wereldnieuws werden (ook de Belgische kranten rapporteerden erover, aldus COHEN (1969, 98-100, 444)) en uitgroeiden tot een morele paniek die de ganse Britse samenleving in haar greep hield. Deze casus vormde de basis voor zijn eerste monografie, het uiterst invloedrijke *Folk Devils and Moral Panics*, dat drie jaar na de voltooiing van zijn proefschrift verscheen.

Overleven op vleugel E en de lokroep van de gemeenschap

Einde 1967 aanvaardden Stanley COHEN, die intussen docent was aan de Universiteit van Durham, en Laurie TAYLOR een uitnodiging om een reeks wekelijkse lessen sociologie te verzorgen voor langgestraften in vleugel E van de gevangenis van Durham. Het betrof een kleine groep gedetineerden die verbleef in een extra beveiligde afdeling. Wat startte als een reeks lessen voor de gevangenen mondde stapsgewijs uit in een onderzoeksproject naar hoe langgestraften in de veiligheidsvleugel overleven. COHEN en TAYLOR spreken van een ‘*collaborative research project*’,

waarin de gedetineerden zelf een actieve rol vervulden. De onderzoeksbevindingen verschenen in 1972 in *Psychological Survival*. Het boek was in zekere zin een prematuurtje: COHEN en TAYLOR besloten over te gaan tot de publicatie van hun voorlopige resultaten na een reeks frustrerende ervaringen en aanvaringen met de Home Office. Hun wedervaren met de Britse gevangenisautoriteiten zou enkele jaren later leiden tot het stopzetten van hun onderzoek en – wat hoogst uitzonderlijk is in de academische wereld – de teruggave van verworven onderzoeksgelden wegens de onmogelijkheid om het geplande project uit te voeren (COHEN & TAYLOR, 1977). In een pamflet met de prikkelende titel *Prison Secrets* klaagden COHEN en TAYLOR (1978) de geheimzinnigheid van de Home Office aan, waar zijzelf – maar vooral ook gedetineerden en hun familieleden, vrienden en kennissen – het slachtoffer van werden: de censuur op brieven en bezoek, het kluwen aan intransparante regels, de ondoorzichtigheid van beslissingsprocedures, de strikte discretieplicht waaraan gevangenisambtenaren en anderen luidens de *Official Secrets Act* werden onderworpen, enzovoort. In *Psychological Survival* zindert opnieuw de invloed van de Amerikaanse deviantiesociologie door: COHEN en TAYLOR hanteren een vorm van *appreciative inquiry*, zoals David MATZA (1969) het ooit propageerde, waarbij niet het streven naar de bestrijding of correctie van deviantie centraal staat, maar wel ‘... *attempts to emphasize with and thus comprehend the subject of inquiry*’ (COHEN & TAYLOR, 1972, 182). Enkele jaren later zou COHEN een dergelijke onderzoeksattitude ook aanmeten in het kader van zijn medewerking bij de totstandkoming en contextualisering van de autobiografie *Angel Face* (1977) van Walter PROBYN, één van zijn oud-studenten in de gevangenis van Durham. *Psychological survival* was echter niet opgezet als een gevangenisstudie. Het ging er COHEN en TAYLOR vooral om te onderzoeken hoe mensen omgaan met extreme situaties, d.w.z. situaties waarin de routines van het normale leven op een hoopje worden geveegd en alledaagse zaken met betrekking tot tijdsbeleving, vriendschap, privacy, identiteit, enzovoort in een gans ander daglicht komen te staan. In die zin waren ze van

mening dat er parallellen te trekken zijn met het overleven in andere extreme situaties, zoals ook ontdekkingsreizigers, avonturiers, migranten, slachtoffers van natuurrampen, enzovoort dit ervaren. Enkele jaren later legden ze overigens ook een opmerkelijke brug naar het alledaagse leven: in *Escape Attempts* (1976) bestudeerden COHEN en TAYLOR niet langer de overlevingsstrategieën van langgestraften, maar wel de ontsnapingsstrategieën die wij allen dag in dag uit aanwenden om te ontkomen aan de sleur, de monotonie en de routine van het leven in de vrije samenleving. Naar het einde van de jaren zeventig toe geraakte COHEN geboeid door ruimere sociale controle-ontwikkelingen, in het bijzonder de wijze waarop de gemeenschap sinds de jaren zestig in toenemende mate als oplossing werd afgeschilderd voor allerhande problemen met het bestaande controleapparaat. Decarceratie, decentralisering, deprofessionalisering, demedicalisering, antipsychiatrie, abolitionisme, enzovoort: alle drukten ze op hun manier een streven uit naar het zich losbreken van staat, expert en instelling. In het tweede deel van een drieluik gewijd aan strafbeleid, dat verscheen in *New Society* (met als titel ‘Community control – a new utopia’), doorprikte COHEN (1979a) dit optimistische geloof in de gemeenschap: de beweging van gevangenis naar samenleving greep niet plaats zoals men had gehoopt. Het moderne controleapparaat dat einde achttiende – begin negentiende eeuw ontstond en gekenmerkt werd door processen van centralisering (de staat die taken van sociale controle en straf naar zich toetrok), differentiatie en classificatie (waarbij devianten en allerhande zorg- en hulpbehoevenden in aparte categorieën ondergebracht werden en experts geëquipeerd met menswetenschappelijke kennis zich onder hen ontfermden) en segregatie (het afzonderen van uitgeselecteerde groepen in aparte speciale, totale instituties) verdween niet. In zijn bekende artikel ‘The punitive city: notes on the dispersal of social control’ wees COHEN (1979b) er op dat het sociale controlenet verruimde en ondoorzichtig werd en dat interventies werden gemaskeerd en verbloemd. Hier duikt ook de bekende visnet-metafoor op: COHEN heeft het over *net widening* (het controlenet vergroot waardoor meer visjes in het net belanden) en *thinning the mesh* (de

mazen van het net worden fijner waardoor er meer visjes in verstrikt geraken). Zijn reflecties mondden uiteindelijk uit in *Visions of Social Control* (1985) dat qua opzet en inspiratie sterk aanleunde bij de revisionistische geschiedschrijving over bestraffing en controleontwikkelingen, in het bijzonder het werk van David ROTHMAN en – vooral – Michel FOUCAULT.

Van overreageren naar onderreageren: ontkenning

In 1979 trok COHEN met zijn gezin naar Israël waar hij professor werd aan Hebrew University. Hij kwam er terecht in een weinig benijdenswaardige criminologische omgeving: ‘*Conditioned, of course, by my immersion in these debates elsewhere, my personal reactions to Israeli criminology in the eight years I’ve worked here have sometimes been like travelling back in a time machine. The mainstream of the discipline is frozen at the place it was, say, in Britain and Western Europe 20 years ago – and there are no visible sidestreams*’ (COHEN, 1990a, 7). Niettemin zou zijn nieuwe werk- en leefomgeving wel op andere vlakken inspirerend werken, vooral vanaf december 1987, toen de *Intifada* losbarstte (voor meer details, zie DAEMS, 2014).

Tijdens zijn periode in Israël zou COHEN actief betrokken geraken bij de mensenrechtenbeweging. In maart 1991 verscheen het rapport *The Interrogation of Palestinians During the Intifada: Ill-Treatment, ‘Moderate Physical Pressure’ or Torture?* dat COHEN samen met Daphna GOLAN schreef voor mensenrechtenorganisatie B’Tselem. Het rapport handelde over de foltering en mishandeling van Palestijnse gevangenen tijdens de (toen) drie voorbijgaande jaren van de *Intifada*. De focus lag op ondervragingen door agenten van de algemene veiligheidsdiensten (*Shin Bet of Shabak*) op de West Bank en in Gaza. In een apart opvolgingsrapport, dat in maart 1992 werd gepubliceerd, bliken beiden terug op de ontvangst van het oorspronkelijke rapport in de Israëlische samenleving. Hier toonden ze zich vooral teleurgesteld in de makke reactie op het rapport (COHEN & GOLAN, 1992). Tien jaar later zou COHEN in het voorwoord tot *States of Denial* als volgt terugblikken op de receptie van het B’Tselem-rapport:

‘... we were immediately thrown into the politics of denial. The official and mainstream response was venomous: outright denial (it doesn’t happen); discrediting (the organization was biased, manipulated or gullible); renaming (yes, something does happen, but it is not torture); and justification (anyway ‘it’ was morally justified). Liberals were uneasy and concerned. Yet there was no outrage. Soon a tone of acceptance began to be heard. Abuses were intrinsic to the situation; there was nothing to be done till a political solution was found; something like torture might even be necessary sometimes; anyway, we don’t want to keep being told about this all the time’ (COHEN, 2001, xi)

Deze ervaringen wakkerden COHENS interesse aan in ontkenningsmechanismen: met een beurs van de Ford Foundation wijdde hij zich tussen 1992 en 1994 aan de studie van hoe mensenrechtenbewegingen – in het bijzonder Amnesty International – hun informatie verzamelen, bundelen in rapporten en overbrengen naar de buitenwereld. Welke impact heeft al die informatie? Leidt meer en betere informatie ertoe dat de beoogde consumenten van al die informatie ook gaan handelen zoals gewenst? De focus van het empirische luik van zijn onderzoek verschoot dan ook: niet langer interviews met Palestijnse (ex-)gevangenen, maar wel met medewerkers in mensenrechtenorganisaties en andere organisaties betrokken in ontwikkelingshulp, journalisten, enzovoort. Dit werd aangevuld met de studie van mensenrechtenrapporten, persberichten, campagne- en publiciteitsmateriaal, advertenties, direct mailing en mediaberichtgeving. COHENS onderzoek leidde in 1995 tot de publicatie van een omvattend onderzoeksrapport *Denial and Acknowledgement: The Impact of Information About Human Rights Violations*, welke de kiemen bevatte voor zijn laatste boek *States of Denial* dat in 2001 verscheen.

Door zijn belangstelling voor ontkenningsmechanismen, kwam volgende vraag centraal te staan in zijn onderzoek: ‘*what do we do with our knowledge about the suffering of others, and what does this knowledge do to us?*’ (COHEN, 2001, x). Aangezien ontkenning een vorm van ‘onder-reageren’ inhoudt, werd het ook mogelijk

om een band te leggen met zijn eerdere werk rond morele panieken of 'over-reageren': *The critique behind the concept of moral panics, is that too much attention (human resources, moral indignation, social construction) is given to the particular problem at issue. The critique behind the concept of denial is too little attention of the same type is given to a particular problem'* (COHEN, 2009, 9). Of zoals hij besluit aan het einde van de nieuwe inleiding voor de derde editie van *Folk Devils and Moral Panics*: *'Studying them is easy and a lot of fun. It also allows us to identify and conceptualize the lines of power in any society, the ways we are manipulated into taking some things too seriously and other things not seriously enough'* (COHEN, 2002, xxxv).

Tot slot

Stanley COHEN heeft nooit een gemakkelijke relatie onderhouden met de criminologie (DAEMS, 2009). In de jaren zeventig legde hij de Britse *mainstream* criminologie het vuur aan de schenen (zie bv. COHEN, 1971; 1974; COHEN & TAYLOR, 1975), terwijl hij later in zijn carrière ook de kritische, links realistische en abolitionistische perspectieven in de criminologie met scherpe pen fileerde (zie bv. COHEN, 1990b; 1991). Op de eerste pagina van zijn boek (met de veelzeggende titel) *Against Criminology* (1988) prijkt het volgende citaat van ADORNO: *'One must belong to a tradition to hate it properly'*. In het tweede hoofdstuk van *Against Criminology* omschreef hij zijn relatie tot de criminologie als *'repressive tolerance'*, een term die hij ontleende aan MARCUSE: *'Every attempt I have ever made to distance myself from the subject, to criticize it, even to question its very right to exist, has only got me more involved in its inner life'* (COHEN, 1988, 8). Deze (en andere gelijkaardige) woorden spookten ongetwijfeld door zijn hoofd toen hij twee decennia later de eerste Outstanding Achievement Award mocht ontvangen van de Britse Vereniging voor Criminologie. Hiermee werd hij immers op de meeste directe en totale wijze opgezogen door die criminologie: zijn werk en figuur kwamen terecht in de fonkelnieuwe galerij van meest verdienstelijke Britse criminologen. Zoals verwacht, had COHEN een antwoord klaar: de criminologie, zo stelde hij, had hem

steeds het startpunt verschaft dat hem ertoe had gebracht de ruimere vraagstukken aan te snijden, waarop hij zich tijdens zijn loopbaan had kunnen toeleggen. *'This is why I'm pleased to accept an award in criminology'* (COHEN, 2009, 10, klemtoon in origineel).

Referenties

- COHEN, S. (1969). *Hooligans, vandals and the community: a study of social reaction to juvenile delinquency*. Thesis submitted for the degree of Ph.D., University of London.
- ___ (1971). Introduction. In S. COHEN (ed.), *Images of Deviance*. Harmondsworth: Penguin, 9-25.
- ___ (1972). *Folk Devils and Moral Panics*. Oxford: Blackwell.
- ___ (1974). Criminology and the Sociology of Deviance in Britain. In P. ROCK & M. McINTOSH (eds.), *Deviance and Social Control*. Londen: Tavistock, 1-40.
- ___ (1979a). Crime and Punishment: 2. Community control – a new utopia. *New Society*, 15 maart, 609-611.
- ___ (1979b). The punitive city: notes on the dispersal of social control. *Contemporary Crises*, 3(4), 339-363.
- ___ (1985). *Visions of Social Control*. Cambridge: Polity Press.
- ___ (ed.) (1988). *Against Criminology*. New Brunswick, NJ: Transaction.
- ___ (1990a). Politics and Crime in Israel: Reactions from the Home Front. *Social Justice*, 17(1), 5-24.
- ___ (1990b). *Intellectual scepticism and political commitment: the case of radical criminology*. Amsterdam: Stichting W.A. Bongers-Lezingen.
- ___ (1991). Alternatives to Punishment – The Abolitionist Case. *Israel Law Review*, 25(3), 729-739.
- ___ (1995). *Denial and Acknowledgement: The Impact of Information About Human Rights Violations*. The Hebrew University of Jerusalem: Center for Human Rights.
- ___ (2001). *States of Denial. Knowing about Atrocities and Suffering*. Cambridge: Polity.
- ___ (2002). Moral Panics as Cultural Politics. Introduction to the Third Edition. In S. COHEN, *Folk Devils and Moral Panics. Third Edition*. Londen: Routledge, vii-xxxvii.
- ___ (2009). Carry on Panicking. Address on receiving the Award for 'Outstanding Achievement'

from the British Society of Criminology at its Annual Conference, Cardiff, 29 June 2009. *British Society of Criminology Newsletter*, 64, 5-10.

___ & TAYLOR, L. (1972). *Psychological Survival: The Experience of Long-Term Imprisonment*. Harmondsworth: Penguin.

___ & TAYLOR, L. (1975). From Psychopaths to Outsiders: British Criminology and the National Deviancy Conference. In H. BIANCHI, M. SIMONDI & I. TAYLOR (eds.), *Deviance and Control in Europe. Papers from the European Group for the Study of Deviance and Social Control*. Londen: John Wiley & Sons, 3-33.

___ & TAYLOR, L. (1976). *Escape Attempts*. Londen: Allen Lane.

___ & TAYLOR, L. (1977). Talking about prison blues. In C. Bell & H. Newby (eds.), *Doing Sociological Research*. Londen: George Allen and Unwin, 67-86.

___ & TAYLOR, L. (1978). *Prison Secrets*π. Londen: National Council for Civil Liberties & Radical Alternatives to Prison.

___ & GOLAN, D. (1991). *The Interrogation of Palestinians During the Intifada: Ill-Treatment, 'Moderate Physical Pressure' or Torture?* Jerusalem: B'Tselem, The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories.

___ & GOLAN, D. (1992). *The Interrogation of Palestinians During the Intifada: Follow-up to March 1991 B'Tselem Report*. Jerusalem: B'Tselem, The Israeli Information Center for Human Rights in the Occupied Territories.

DAEMS, T. (2009). Boekbespreking: D. DOWNES, P. ROCK, C. CHINKIN & C. GEARTY (eds.), *Crime, Social Control and Human Rights. From Moral Panics to States of Denial, Essays in Honour of Stanley COHEN*. *Panopticon*, 30(5), 76-81.

___ (2014). De sociologie van ontkenning. In L. PAUWELS & G. VERMEULEN (eds.), *Update in de criminologie VII*. Antwerpen: Maklu, 156-174.

HUDSON, B. (2013). Professor Stanley COHEN: an appreciation. *Criminal Justice Matters*, 92(1), 40.

LEMERT, E.M. (1967). *Human Deviance, Social Problems and Social Control*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

MATZA, D. (1969). *Becoming Deviant*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

McMAHON, M. & KELLOUGH, G. (1987). An interview with Stanley COHEN. *Canadian Criminology Forum*, 8, 132-149.

SPARKS, R. (2014). In memoriam: Barbara HUDSON. *Punishment & Society*, 16(2), 223-224.

YOUNG, J. (2013). Early days. *Crime, Media, Culture*, 9(2), 197-201.

CRIMINOLOGIE EN METHODOLOGIE / CRIME & CRIMINAL JUSTICE STATISTICS & METHODOLOGY

**Contact (houden) met kwetsbare jongeren in een follow-up onderzoek
Facebook en sms onder de loep genomen**

SHARON VAN AUDENHOVE^a
& FREYA VANDER LAENEN^b

^a Assistent, Vakgroep Strafrecht en Criminologie, Institute for International Research on Criminal Policy (IRCP), Universiteit Gent (correspondent: Sharon.VanAudenhove@UGent.be).

^b Docent, Vakgroep Strafrecht en Criminologie, Institute for International Research on Criminal Policy (IRCP), Universiteit Gent.

1. Inleiding

Het behouden van contact met respondenten is één van de grootste uitdagingen in longitudinaal onderzoek, in het bijzonder wanneer het gaat om een kwetsbare onderzoekspopulatie (SMITH FOWLER, AUBRY & SMITH, 2004). De literatuur heeft

reeds uitgebreid aandacht besteed aan diverse tracking procedures bij kwetsbare groepen die uitval tot een minimum kunnen beperken, zoals het beschikken over en updaten van de contactgegevens van de respondent en significante anderen (WALTON, RAMANATHAN & REISCHL, 1998; WILLIAMS *et al.*, 2006). De traditionele tracking procedures houden weinig rekening met de mogelijkheden van technologische vooruitgang. Het gebruik van sms en sociale netwerksites (SNS), zoals Facebook, als tracking procedures in longitudinale studies is immers beperkt. Het gebruik van sms als tracking procedure werd in één longitudinaal onderzoek teruggevonden: BERRY en BASS (2012) sms'ten studenten wanneer ze niet (meer) reageerden op e-mails. Enkele follow-up onderzoekers hebben SNS gebruikt om 'verloren' respondenten te lokaliseren nadat een combinatie van traditionele tracking procedures